

DINAMICA EFECTIVULUI POPULAȚIEI ÎN ZONA DE IMPACT A CHE NISTREAN

DYNAMICS OF THE POPULATION NUMBER IN THE IMPACT AREA OF DNESTRIAN HPP

Petru BACAL, ORCID: 0000-0003-4262-1553

Daniela BURDUJA, ORCID: 0000-0003-2027-0297

Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 314(478:282.247.314)

e-mail: pbackal16@gmail.com

e-mail: danavirlan3@gmail.com

Scopul prezentului studiu constă în analiza dinamicii efectivului populației în zona de impact a CHE Nistrean. Obiectivele de bază pentru atingerea scopului propus sunt: 1) efectele socio-economice scontate și obținute ale construcției CHE Nistrean; 2) identificarea tendințelor principale ale dinamicii efectivului populației în localitățile urbane și rurale din zona de impact a CHE Nistrean; 3) efectele directe și indirecte ale CHE Nistrean asupra efectivului, structurii și comportamentului populației din zona riverană a fluviului Nistru.

Metodele principale utilizate au fost: *statistico-matematice*, la procesarea datelor privind dinamica numărului populației localităților din aria de studiu, inclusiv din zona riverană cu impact direct a CHEN; *analiza și sinteza*, cu accentul pe relația cauză-efect; *comparativă; cartografică*.

Complexul Hidroenergetic Nistrean (CHEN) a fost construit în anii 1970-2000 și cuprinde CHE-1 de la Novodnestrovsk (finalizată în 1983) Ucraina și CHE-2 (finalizată în 2002), situat cu 20 km în aval CHE-1 între satele Nahoreni (Ucraina) și Naslavcea (Republica Moldova), precum și lacurile de acumulare formate de barajele hidrocentralelor respective. Obiectivele principale ale construcției CHEN au fost: regularizarea debitului fluviului și prevenirea inundațiilor masive, acumularea necesarului de apă pentru populația și activitățile economice din zona respectivă, irigarea masivă a terenurilor agricole [1]. Totodată, funcționarea CHE Nistrean a produs și efecte negative majore, inclusiv asupra efectivului populației riverane din zona de impact direct a acestuia.

Per ansamblu, în perioada anilor 1970-2014, în majoritatea localităților din zona de impact a CHE Nistrean se înregistrează o reducere a efectivului populației (Fig.). Reducerea maximală ($\geq 20\%$) a populației se observă în raioanele din proximitatea CHE Nistrean. Dinamica respectivă este condiționată de evoluția situației social-economice, precum și de reducerea semnificativă a oportunităților pentru ocupațiile tradiționale ale populației din localitățile riverane.

Ritmurile maxime de diminuare a numărului populației se observă în localitățile din apropierea CHE Nistrean (Fig.), inclusiv în satele Naslavcea (de 3 ori), Gârbova

(de 2,5 ori), Verejeni (de 1,9 ori), r-nul Ocnîța; Arionești și Teleșeuca (de 2 ori), r-nul Dondușeni; Iarova (de 2,1 ori), Tătărauca Veche, Holoșnița, Oclanda (de 2,0 ori), r-nul Soroca; Târgul-Vertiujeni (de 2,5 ori), Văscăuți (de 2,0 ori), Cuhureștii de Sus și Cunicea (de 1,9 ori), r-nul Florești; Vadul Rașcov (de 5,0 ori), Alcedar și Dobrușa (de 2,0 ori), Cotiujenii Mari (de 1,9 ori), r-nul Șoldănești; Saharna Nouă (de 2,0 ori), Bușăuca (de 1,9 ori), r-nul Rezina. Astfel, depopularea a afectat, în special satele riverane mici și mijlocii, îndeosebi din raioanele Ocnîța, Soroca și Șoldănești.

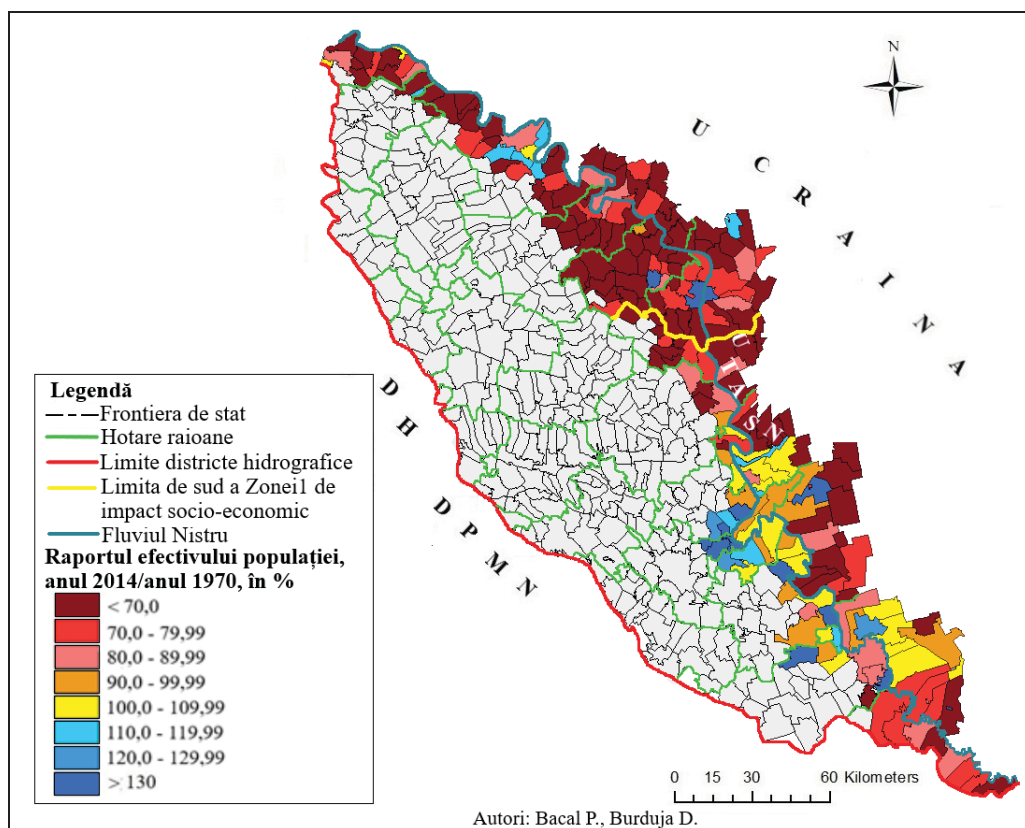

Fig. Dinamica efectivului populației în zona de impact a CHE Nistreen, anul 2014 (15)/anul 1970

Sursa datelor: BNS. Recensămintele populației din anii 1970 [6], 1989 [4] și 2014 /15 [3,5].

În partea stângă a Nistrului, reducerea maximală a numărului populației se observă în raionul Camenca (de 1,8 ori), care a pierdut, după 1992, localitățile componente din partea dreaptă a Nistrului, trecute la raioanele Florești și Șoldănești. Numărul populației urbane înregistrează o creștere de cca 15% (cu 43 mii locuitori), dar care se observă

doar în orașele Tiraspol (+23%), Râbnița (+39%), Dnestrovsc (+34%), Slobozia (+2%). Reducerea populației urbane se înregistrează în orașele Camenca (de 1,4 ori), Dubăsari (de 1,3 ori) și Grigoriopol (-2%) și se datorează evoluției acestui indicator după anul 1991. În mediul rural se atestă o reducere semnificativă (de 1,6 ori) a numărului populației, care se înregistrează în toate raioanele transnistrene și pe toată perioada analizată (1970-2015). Reducerea maximală se observă în raioanele nordice Camenca (de 2 ori) și Râbnița (de 1,8 ori). La nivel de localități, reducerea maximală se observă, de asemenea, în raioanele de nord ale regiunii, precum și în majoritatea localităților periferice de la frontiera cu Ucraina cu excepția celor din proximitatea orașelor Tiraspol, Dubăsari și Slobozia (Fig.). Printre acestea menționăm: comunele Valea Adâncă și Cuzmin (de 2,5 ori), Rașcov (de 2,0 ori), Hrușca, și Podoima (de 1,9 ori) din raionul Camenca; Cobasna și Plopi (de 3 ori), Haraba (de 2,0 ori), Popencu (de 1,9 ori) din raionul Râbnița; Dubău (de 2,5 ori) și Goian (de 1,9 ori) din raionul Dubăsari; Șipca, Speia și Vinogradnoe din raionul Grigoriopol (de 2,0 ori). Reducerea mai masivă și mai rapidă a efectivului populației rurale în stânga Nistrului se datorează manifestării mai intense a proceselor de urbanizare și industrializare, concentrării întreprinderilor industriale mari în regiunea respectivă în perioada sovietică, iar după 1991 migrației masive, inclusiv de revenire, spre Federația Rusă și Ucraina.

În anii 1970-1989, ca urmare a intensificării proceselor de industrializare și urbanizare, migrației intense de la sat la oraș, dar și afluxului masiv al populației din republicile ex-URSS [2, p. 164], se înregistrează o dinamică pozitivă a efectivului populației, dar care se manifestă mult mai rapid în spațiul urban și suburban. În majoritatea localităților rurale se înregistrează o diminuare lentă a numărului populației. Ritmuri mai rapide de reducere se observă în satele mici și mijlocii.

În anii 1989-2014, dinamica negativă se înregistrează în majoritatea absolută a localităților, iar ritmurile maxime de declin a populației se atestă în raioanele din proximitatea CHE Nistren. Reducerea efectivului populației se înregistrează atât în mediul rural, cât și urban, cu excepția unor orașe din mun. Chișinău. Cauzele principale ale declinului demografic au fost: declanșarea crizei social-economice după destrămarea URSS, pierderea locurilor de muncă și pauperizarea masivă a populației, cu urmări asupra comportamentului reproductiv și migrațional al populației [2, p. 175].

Reducerea semnificativă a populației din raioanele riverane din cursul inferior al fluviului Nistru, se datorează falimentării agroindustriale mari consumatoare de apă și de forță de muncă ieftină, dar și de declanșarea conflictului armat din anii 1991-1992.

Concluzii. În localitățile riverane din zona de impact a CHEN, reducerea efectivului populației a fost impulsionată de reducerea semnificativă a oportunităților pentru ocupațiile tradiționale locale.

În perioada analizată (1970-2014), în majoritatea absolută a localităților din zona de impact a CHE Nistren se înregistrează o reducere a efectivului populației, care se manifestă mai intens în partea de nord a regiunii, aflată în proximitatea obiectivului economic respectiv.

În anii 1970-1989, se înregistrează o dinamică pozitivă a efectivului populației în spațiul urban și suburban. În majoritatea localităților rurale se înregistrează o diminuare lentă. În anii 1989-2014, în majoritatea absolută a localităților rurale și urbane se atestă o dinamică negativă.

Referințe:

1. BACAL, P., BURDUJA, D., CAZANTEVA, O. et. Al. *Studiul impactului social și de mediu al complexului hidroenergetic nistrean*. Rezumat nontehnic. Chișinău, PNUD Moldova. 34 p.
2. MATEI, M., HACHI, V. Sainsus et al. *Formarea populației Republicii Moldova*. Chișinău: ASEM, 2017. 340 p.
3. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ. *Recensământul populației și al locuințelor din anul 2014*. [Accesat 17.07.2022]. Disponibil: www.statistica.gov.md
4. Тоталуриле реченсымынтулуй унионал ал популяцией дин РСС Молдова дин анул 1989, волумул I, партя I-II. Кишинэу, 1990.
5. Ежегодник городских (районных) управлений статистики. 2020 [Accesat 23.06.2021]. Disponibil <http://mer.gospmr.org/gosudarstvennaya-sluzhba-statistiki>
6. Итоги всесоюзной переписи населения 1970 года по Молдавской ССР. Статистический сборник, том I, части I-II. Кишинёв, 1972.